

NORGES HØYESTERETT

Den 2. desember 2020 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Normann, Noer og Kallerud i

HR-2020-2321-U, (sak nr. 20-166190SIV-HRET), sivil sak, anke over beslutning:

A (advokat Mauritz Aarskog
v/advokatfullmektig Astrid Kristensen
Haldorsen)

mot

B (advokat Monica Lindbeck)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens nektelse av å fremme deler av en anke over samværsfastsettelsen i en barnefordelingssak, jf. tvisteloven § 29-13 andre ledd.
- (2) B (mor) og A (far) har to felles barn, C, født 00.00.2015, og D, født 00.00.2017. Foreldrene skilte lag i februar 2019. B tok i april 2019 ut stevning og krav om midlertidig avgjørelse om fast bosted og samvær.
- (3) Fredrikstad tingrett avsa 2. april 2020 dom og kjennelse med slik slutning:

«DOMSSLUTNING:

1. C, født 00.00.2015 og D, født 00.00.2017 skal ha fast bosted hos B.
2. A skal ha samvær med støttet tilsyn i inntil 32 timer pr. år frem til C er fylt 8 år og D er fylt 6 år.
3. Sakskostnader tilkjennes ikke.

SLUTNING I KJENNELSE:

1. C, født 00.00.2015 og D, født 00.00.2017 skal ha fast bosted hos B inntil rettskraftig avgjørelse.

2. A skal ha samvær med støttet tilsyn i inntil 32 timer pr. år med C og D inntil saken er rettskraftig avgjort.
3. Sakskostnader tilkjennes ikke.»

(4) A anket til Borgarting lagmannsrett, som 31. august 2020 avsa kjennelse og beslutning med slik slutning:

«i beslutning:

1. Anken over fast bosted nektes fremmet.
2. Anken over tingrettens fastsettelse av samvær fremmes for så vidt gjelder lengden på den samværsordning tingretten har fastsatt.

i kjennelse:

1. Anken forkastes.
2. Sakskostnader erstattes ikke.»

(5) A har anket beslutningen punkt 2. Anken gjelder saksbehandlingen. Han har i korte trekk anført at hele samværet bør prøves av lagmannsretten. Han har lagt ned slik påstand:

- «1. Lagmannsrettens beslutning punkt 2 oppheves.
2. Anken over tingrettens fastsettelse av samvær fremmes for lagmannsretten i sin helhet.»

(6) B har i sitt tilsvær sluttet seg til lagmannsrettens beslutning og lagt ned slik påstand:

- «1. Anken forkastes.
2. B og/ ved det offentlige tilkjennes sakens omkostninger med kr 5300,- inkl mva.»

(7) *Høyesteretts ankeutvalg* har kompetanse til å prøve lagmannsrettens saksbehandling, jf. tvisteloven § 29-13 femte ledd. Dette omfatter blant annet om den begrunnelsen som lagmannsretten har gitt, er tilstrekkelig til å vise at den har foretatt en reell overprøving, og om det ut fra retts- og bevissspørsmålene i saken var forsvarlig å nekte anken fremmet på grunnlag av skriftlig og forenklet behandling, jf. blant annet HR-2020-966-U avsnitt 8.

(8) Ankeutvalget har kommet til at lagmannsrettens beslutning om bare å fremme den delen av anken som gjaldt varigheten av perioden med støttet tilsyn, må oppheves.

(9) Tingretten bestemte at faren skulle ha samvær med barna med inntil 32 timer per år. Samværet skulle være støttet, det vil si med tilsyn fra offentlig oppnevnt person etter barneloven § 43 a. Ordningen skulle gjelde til barna er henholdsvis åtte og seks år gamle – en periode på over tre år.

(10) Faren anket dommen til lagmannsretten. Han var selvprosederende, men lagmannsretten oppfattet anken som å gjelde bevisbedømmelsen, saksbehandlingen og rettsanvendelsen.

- (11) Lagmannsretten var enig i tingrettens vurdering av at det på det nåværende tidspunkt skulle være begrenset samvær og at samværene skulle være med støttet tilsyn:

«Lagmannsretten finner tingrettens vurdering av at det er til barnas beste å begrense samværene, og at det er nødvendig med støttet tilsyn, på nåværende tidspunkt, klart riktig. Den sakkyndige rapporten og legeerklæringene viser at det i alle fall på nåværende tidspunkt er betydelig usikkerhet knyttet til fars evne til å følge opp medisinering og forebygge epileptiske anfall. Det er også betydelig usikkerhet knyttet til bivirkninger av den antipsykotiske medisinen far tar. Det fremstår derfor som klart at samvær, i alle fall på nåværende tidspunkt, bare bør finne sted under støttet tilsyn. Disse forholdene gjør også at det er betydelig usikkerhet knyttet til fars evne og muligheter til å ha mer omfattende samvær med barna. Lagmannsretten viser også til at samvær med overnatting er utelukket på grunn av fars boforhold, slik som dokumentert av den sakkyndige. At far i alle fall på nåværende tidspunkt trenger veiledning og støtte under samværene, støttes også opp av rapportene fra samværene på X.»

- (12) Lagmannsretten fant det imidlertid ikke klart at anken ikke kunne føre fram for den delen av tingrettens dom som gjaldt tidsperioden for støttet tilsyn. Om dette skriver lagmannsretten:

«Lagmannsretten finner det etter dette klart at samvær på nåværende tidspunkt, og i noe tid fremover, må være begrenset og med støttet tilsyn i det omfang som tingretten har fastsatt. Som tingretten har påpekt, skal imidlertid slikt tilsyn som det klare utgangspunkt være midlertidig og kortvarig, og bare unntaksvis ha en varighet utover ett år, jf. barnelova § 43 tredje ledd og § 43a, Prop. 85 L (2012–2013) side 72–73 og forskrift om samvær med tilsyn etter barnelova § 2 andre ledd andre punktum. Lagmannsretten finner det ikke klart at den samværsordning med tilsyn som tingretten har fastsatt, bør vare frem til C er 8 år og D er 6 år – en periode på over tre år.»

- (13) Lagmannsretten valgte da som nevnt bare å fremme den delen av anken over samværsfastsettelsen som gjaldt varigheten av ordningen med støttet tilsyn, jf. tvisteloven § 29-13 andre ledd andre punktum. For øvrig ble anken nektet fremmet.

- (14) Dette betyr at lagmannsretten ved realitetsprøvingen av saken bare kan avgjøre varigheten av støttet tilsyn. Retten vil dermed ikke kunne ta stilling til omfanget av samværet eller hvordan det skal utøves i perioden etter at ordningen med støttet tilsyn er over.

- (15) I Barne- og likestillingsdepartementets rundskriv, Q-2013-1220, står det på side 4 at støttet tilsyn ofte vil gå over i en ordning med privat tilsyn eller intet tilsyn:

«Det er forutsatt i Prop.85 L (2012-2013) at samvær med støttet tilsyn ofte vil gå over til samvær med privat tilsyn eller samvær uten tilsyn. I noen tilfeller kan dommen si noe om hva som skjer etter utløpet av det fastsatte samværet med tilsyn. Departementet antar at det ofte vil være slik at foreldrene etter at en ordning med støttet tilsyn er over, blir enige om en ny samværsavtale.»

- (16) Tingretten fastsatte som nevnt samværsordningen til 32 timer i året, som er det maksimale som kan gis med støttet tilsyn. Hvis lagmannsretten skulle komme til at perioden med støttet tilsyn skal være kortere, vil det oppstå spørsmål om hva som skal gjelde etter dette: om det da bør være en annen type tilsyn under samværene og om samværsomfanget skal være det samme. Med den avgrensningen av saken som lagmannsretten har foretatt, vil retten imidlertid ha begrenset mulighet for å avgjøre dette.

- (17) Det følger dessuten av forarbeidene og av ankeutvalgets praksis at domstolene skal fastsette en klar og tydelig ordning for samvær med støttet tilsyn, jf. HR-2018-1285-U og HR-2020-275-A. I saken her var det kun satt et bestemt timetall, uten nærmere detaljer om gjennomføringen. Heller ikke dette vil lagmannsretten kunne vurdere ved den nye behandlingen av saken når anken over samværsomfanget nektes fremmet.
- (18) Ankeutvalget nevner i tillegg at barneloven § 43 a fjerde ledd slår fast at retten skal innhente en konkret vurdering fra den kommunale barnevernstjenesten eller departementet om hvordan pålegget om tilsyn kan gjennomføres, før retten beslutter dette. Det fremgår ikke av tingrettens dom om det er innhentet en slik vurdering, og lagmannsretten har ikke nevnt dette.
- (19) Ankeutvalget har på denne bakgrunn kommet til at lagmannsrettens begrunnelse ikke i tilstrekkelig grad viser at det var forsvarlig å nekte anken over samværet delvis fremmet. Lagmannsrettens beslutning må derfor oppheves.
- (20) Ankende part har ikke krevd sakskostnader for Høyesterett.
- (21) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens beslutning – slutningen punkt to – oppheves.

Ragnhild Noer
(sign.)

Kristin Normann
(sign.)

Knut H. Kallerud
(sign.)